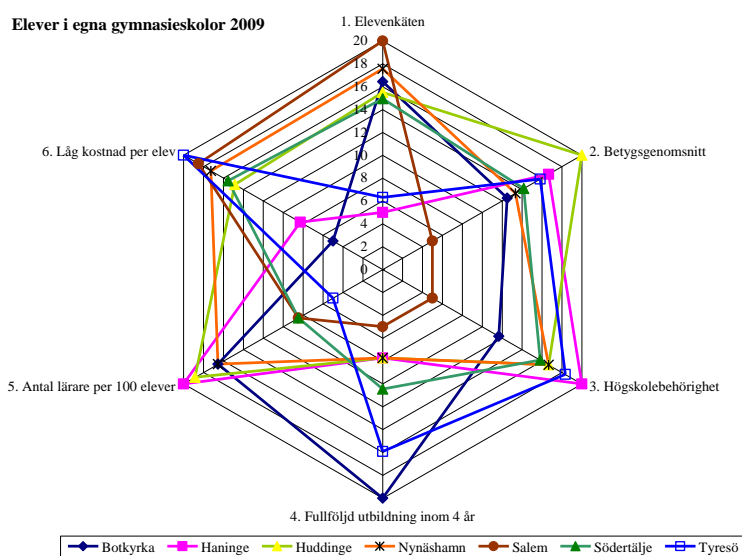

Södertörns nyckeltal 2009 – Gymnasieskolan

2010-09-02

Redaktörer för rapporten

Alf Solander, gymnasiechef, Botkyrka
Theres Nordblad, controller, Botkyrka
Anders Byfeldt, kvalitetsutvecklare, Botkyrka

Gymnasieskolan - Södertörns nyckeltalsrapport 2009

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning.....	2
Elevernas val, ”omdömen” – årskurs 2 enkäten, resultat, ekonomi och nyckeltal.....	3
Elevernas val	3
Elevernas omdömen i huvudmannens skolor – årskurs 2 enkäten	6
Elevernas resultat	8
Analys och slutsatser	15
Djupanalys av NV, BP och IV	17
Naturvetenskapsprogrammet.....	17
Elevernas val	17
Elevernas omdömen – årskurs 2 enkäten	18
Ekonomi och nyckeltal:	21
Analys och slutsatser	22
Byggprogrammet	23
Elevernas val	23
Elevernas omdömen i huvudmannens skolor – årskurs 2 enkäten	24
Elevernas resultat	25
Analys och slutsatser	27
IV-programmet.....	28
Elevernas resultat	30
Analys och slutsatser	30

Bilagor - Elevenkäter åk 2 (alla elever södertörn, samt NV och BP-elever)

2010-09-03

Sammanfattning

Gymnasieskolan förändras snabbt. Vi märker en ökad rörlighet av elever till friskolor, men även inom Södertörnsamarbetet och snart väljer var fjärde elev en kommunal utanför den egna kommunen¹. Detta ökar kravet på oss när det gäller samarbete och samverkan – det är rimligt att våra elever får en likvärdig utbildning för en likvärdig kostnad oavsett kommungräns.

Vi har gjort en särskild studie kring Naturvetarprogrammet, Byggprogrammet och IV- (individuella) programmet.

Naturvetarprogrammet bidrar till att lyfta sina gymnasieskolor. Eleverna är nöjdare i elevenkäten, har högre betyg och högre måluppfyllelse – oavsett skillnader i hur mycket pengar och lärarresurser vi lägger ned mellan Södertörnshuvudmännen.

När det gäller byggprogrammet blir bilden mer komplex och problematisk. Måluppfyllelsen (betygen) varierar tydligt mellan huvudmännens skolor. Eleverna är generellt mindre nöjda och utbildningskostnaderna varierar emellan huvudmännen. Men bilden är inte entydig, även en kommun med förhållandevis låga programkostnader kan lyckas bättre än en annan med dyrare utbildning.

Individuella programmet (IV) är inte ett program utan ett samlingsnamn för ett mycket omfattande utbud av lösningar för att ge stöd åt de elever som hamnar utanför de nationella programmen. Här finns massor att göra för södertörnskommunerna när det gäller att lära av varandra och bygga nya skolor *Introduktionsprogram till gymnasieskolan* inför Gymnasiereformen 2011. Måluppfyllelsen har inte blivit ordentligt utvärderad, inte heller kostnadsbilden och det finns inte någon enhetlig eller tydlig plan när det gäller t ex pedagogik och andra elevstödande funktioner i alla kommuner.

Inledning

Årets nyckeltalsrapport för gymnasieskolan har syftet att försöka hitta generella mönster när det gäller södertörns gymnasieskola. Vad ser vi för tendenser, vilka är våra styrkor och kvaliteter, och vilka är våra utvecklingsområden? Vilka ”hot” ser vi i dagens verksamhet och vad ser vi i framtiden? Det handlar om pengar i form av ”elevströmmar” och vikande elevunderlag, vilka interna kostnader vi drar på oss. Men det handlar även om ”produkten skola och undervisningskvalitet”.

Det har varit relativt lätt att få in underlag från kommunerna. Vi har även tagit in mycket fakta från Skolverket, när det gäller t ex kommunernas resultat eller lärartät-

---

¹ I Salem söker ca 50 % av eleverna en kommunal skola utanför egna kommunen

2010-09-03

het. Kommunernas engagemang har varit högt och närvaron god på de möten som hållits under perioden mars – augusti 2010.

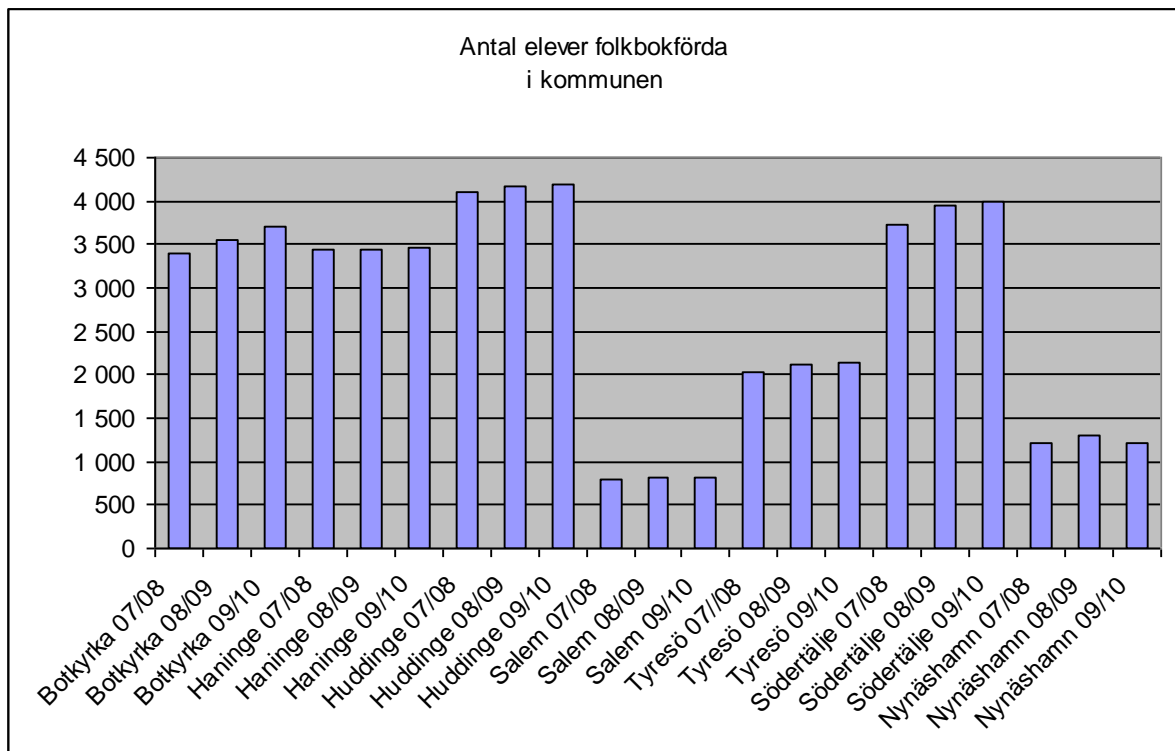
Det finns mycket att vinna för Södertörnskommunerna på ett förtätat samarbete när det gäller gymnasieskolan. Våra elever går allt oftare över kommungränsen och det är viktigt att vi säkerställer våra ungdomars rätt till en likvärdig och god utbildning oavsett huvudman. Idag är det mycket som skiljer, avseende t ex utbildningskostnader, likvärdighet och bedömning, och inte minst elevernas egen upplevelse – som den uttrycks i brukarenkäter – när det gäller undervisningens kvalitet.

Många fler analyser måste dras än de som presenteras i denna rapport. Vi har en gymnasieprodukt i Södertörn med hög kvalitet som har förutsättningar att bli än starkare om vi vågar analysera vår situation och fortsätta utvecklas.

Elevernas val, "omdömen" – årskurs 2 enkäten, resultat, ekonomi och nyckeltal

Elevernas val

1. Antalet folkbokförda ungdomar i gymnasieåldern

2010-09-03

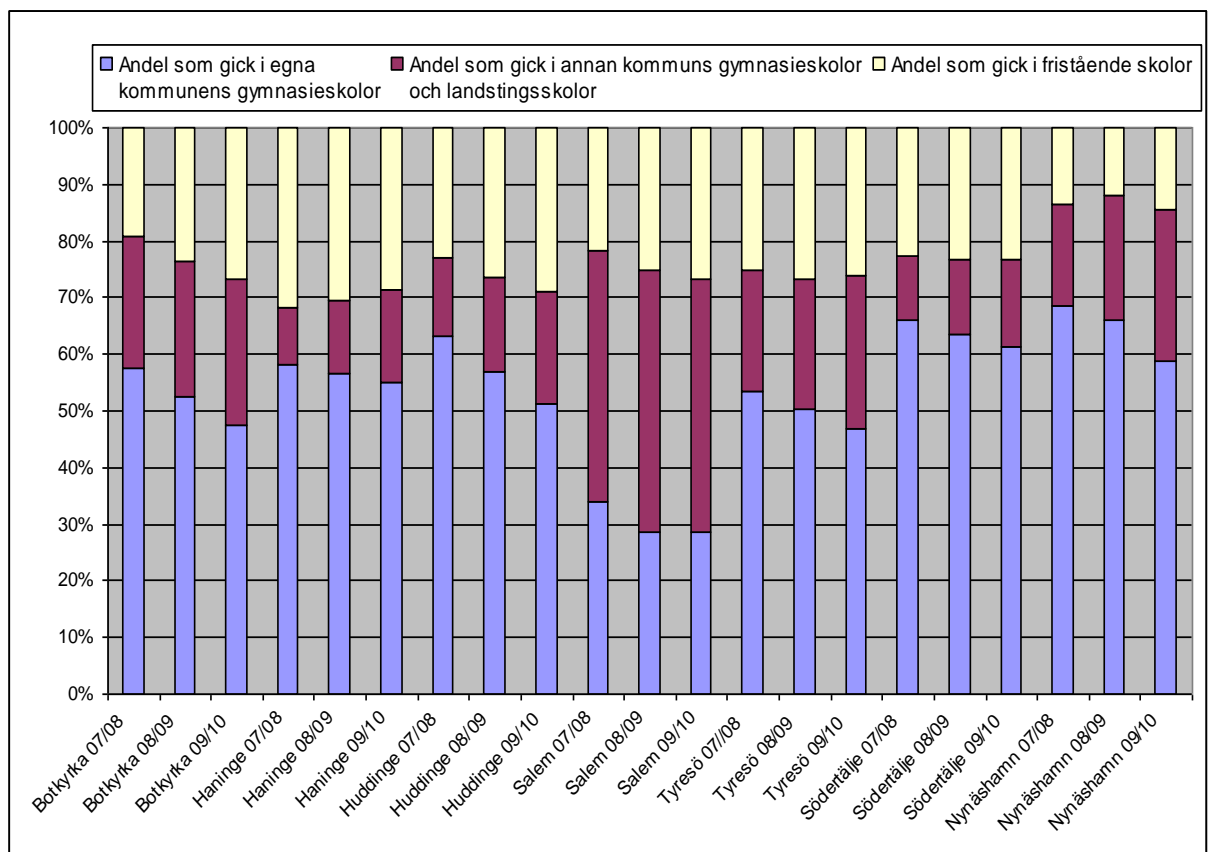
Antal elever i de kommunala gymnasierna i Södertörn

Elever kommun i snitt	2007	2008	2009
Botkyrka	2 409	2 445	2 411
Haninge	2 259	2 361	2 372
Huddinge	3 317	3 355	3 320
Nynäshamn	877	911	871
Salem	509	549	594
Södertälje	2 895	3 040	3 055
Tyresö	1367	1348	1299
Summa	13633	14009	13922

Södertörnskommunerna speglar den nationella demografiska ålderspuckeln då årskullarna 1992-1993 utgör kulmen på en ökning av antalet gymnasieelever som pågått de senaste 10 åren. 2010-2015 minskar antalet elever i gymnasieåldern i snabb takt tills det åter vänder uppåt igen. Våra kommunala skolor har i någon mån ökat sitt intag av elever i enlighet med ålderspuckeln, emedan friskolorna i regionen växt stort och därigenom ”löst” den snabba ökningen av elever. Den stora frågan är hur södertörnskommunerna skall tänka när det gäller framtidens minskade gymnasiekullar. Redan idag anpassar våra gymnasieskolor programutbud enligt sökbild och efterfrågan, men detta har skett i en situation med totalt sett fler sökande. Vi måste anta att vi drabbas i lika hög (eller högre) grad som friskolorna av minskade elevkullar, samtidigt som vi varje år får fler nya friskolor. Vi bör samarbeta inom Södertörnskommunerna (och länet) för att erbjuda ett klokt avvägt utbud av t ex antal yrkesutbildningar.

2010-09-03

2 Folkbokförda elevers val av skola (Egen kommunal skola, annan kommuns skola eller fristående skola)

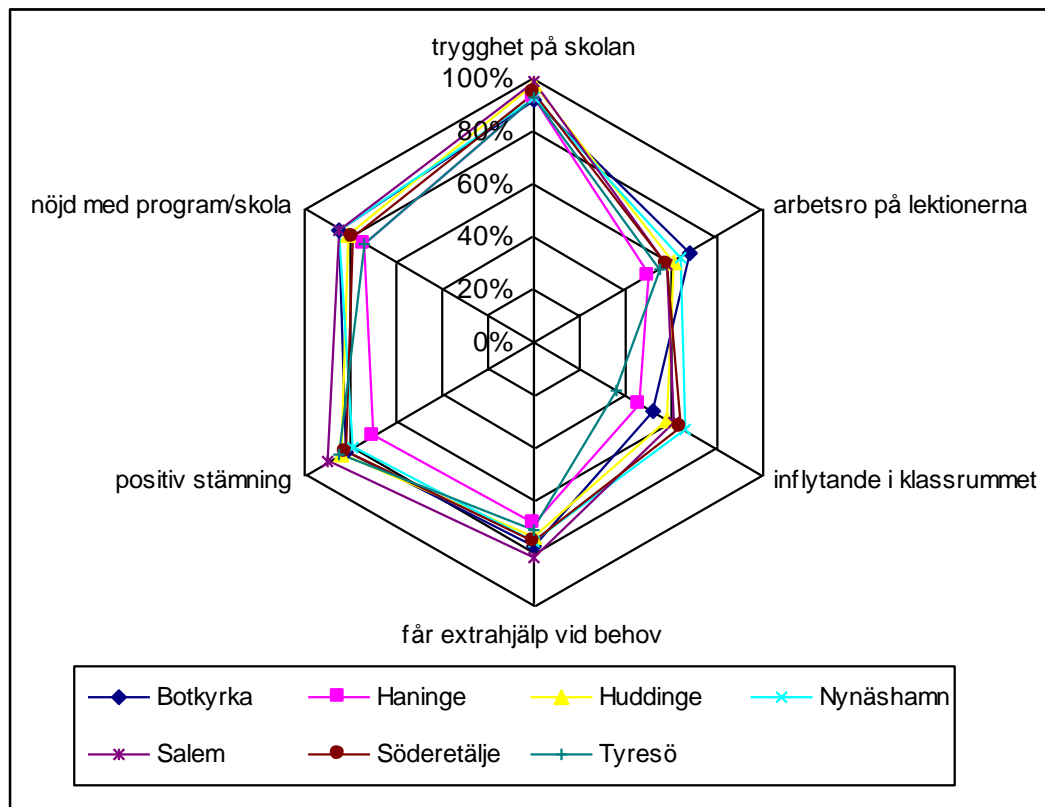

Under en treårsperiod har allt fler elever mantalsskrivna i Södertörn sökt sig till friskolor, särskilt tydlig är denna ökning i Huddinge, Botkyrka och Salem. Samtliga kommuner inom samarbetet har fått allt färre elever att välja en kommunal gymnasieskola i den egna kommunen, andelen elever som valt bort de egna kommunala skolorna har ökat ca 5-20 % de senaste tre åren. Samtidigt kan vi se ett ökat intressen för kommunala skolor i andra kommuner. Här har rimligen södertörnssamarbetet spelat roll och det skall bli spännande att se om denna ökning fortsätter de närmaste åren? Elever från Nynäshamn, Tyresö, Södertälje och Haninge har ökat sitt pendlande till andra kommunala skolor. Botkyrka, Salem och Nynäshamn har störst andel elever som väljer andra kommunala skolor.

Haninge, Tyresö och Södertälje har flest trogna elever när det gäller att välja kommunal skola, egen eller inom Södertörnssamarbetet.

2010-09-03

Elevernas omdömen i huvudmannens skolor – årskurs 2 enkäten 2009/10

Elevenkäten

- Det råder en positiv stämning och god sammanhållning i min skola
- Det är arbetsro på lektionerna
- Jag har fått möjlighet att påverka hur vi arbetar under lektionerna
- Jag kan rekommendera mitt gymnasieprogram till andra elever
- Jag kan rekommendera min skola till andra elever
- Jag får extra hjälp om jag behöver
- Jag känner mig trygg på min skola

Elevenkäten är ett viktigt instrument för kommunerna att mäta kvaliteter i de egna verksamheterna och finna tydliga utvecklingsområden. Generellt är svarsfrekven-

2010-09-03

sen hög och det är tydligt att både skolans personal och eleverna tar enkäten på allvar. Det samlade intrycket av södertörnselevernars svar är det finns relativt stora överensstämmelser hur de upplever sina skolor och sin vardag som gymnasieelever.

Emellan 92 – 99 % av eleverna säger att de känner sig trygga på sina skolor, en mycket fint gemensamt omdöme på våra verksamheter. Här toppar Huddinge och Salem statistiken, men det är likväl tydligt att Södertörns kommunala gymnasier funnit bra strategier för att förena volym, mångfald med trygghet. På samma vis är eleverna generellt positiva till ”stämningen och sammanhållningen på skolorna” och de kan ”rekommendera sina program och sina skolor” till andra elever. Kommunerna ligger generellt på 75-85 % positiva svar på dessa enkätfrågor som uttrycker elevernas allmänna och övergripande uppfattning av sina skolor.

Allt kan naturligtvis bli bättre, det finns enskilda gymnasier som faller ur det generellt goda resultatet, men generellt signalerar södertörns kommunala gymnasier väsentliga grundvärden som *trygghet, kvalitet, trivsel, sammanhållning* och det finns rimligen många bra ”varumärken” i våra kommuner som förtjänar respekt för sitt sätt att göra bra verksamhet. Det skall vi ta till oss och kanske dra ännu högre växlar på i både den interna och externa marknadsföringen av våra enheter.

Mer komplicerad blir bilden när vi närmar oss klassrummen och det som faktiskt är verksamhetens kärna – själva undervisningen. Här blir bilden inte lika positiv och attraktiv utan här signaleras *utvecklingsområden*.

Tydligt alarmerande är *arbetsron på lektionerna*. Hela 32-50 % av eleverna ute i södertörnskommunerna upplever låg eller mycket låg arbetsro på sina lektioner. Det finns enskilda enheter i våra kommuner där mer än hälften av eleverna upplever sin vardag som stökig, stimmig och otillfredsställande. Detta är - förutom en arbetsmiljöfråga för personal och elever - ett direkt hot mot de enskilda skolornas marknadsvärde. Det handlar om elevers ”upplevelse” mer än mätbara fakta, men varför skall man gå i en stökig klass om det anses lugnare på grannskolan, i grannkommunen, eller på friskolan? Sett över en femårsperiod i enkäten tycks stökigheten och oron i klassrummet ha ökat. Sannolikt är det något som går åt fel håll. Här finns det anledning att göra en riktigt bra djupanalys av problemen så att skolorna vänder trenden. För ”klassrumsstök” och rykten som detta för med sig, är i praktiken ett skäl för eleverna (och deras föräldrar) att välja en friskola eller kommunal skola som upplevs som stökig.

När det gäller elevinflytande på lektioner och i den pedagogiska vardagen så är variationen stor mellan södertörnskommunerna, 36 – 66 % av eleverna anser att de upplever ett gott inflytande. Här kan det vara en poäng att undersöka vad som får Nynäshamns elever att uppleva så mycket större inflytande än vad eleverna gör i t

2010-09-03

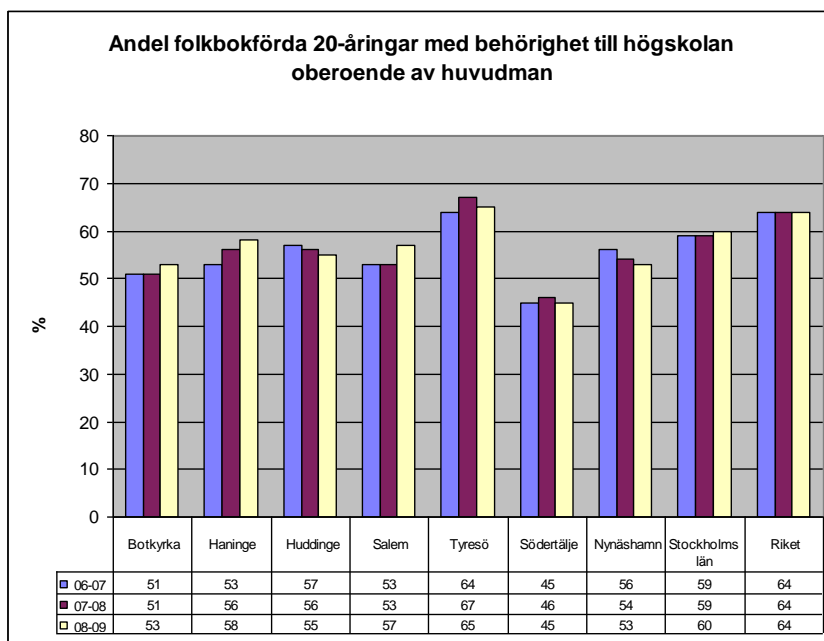
ex Tyresö eller Haninge som har lägre resultat. Är det skolornas förhållningsätt som varierar, elevsynen, pedagogik och didaktik eller andra faktorer? Klassrummet är lärarens allra heligaste och det är tydligt att det är där som förändringar sker långsammast. Egentligen kan ingen kommun slå sig för bröstet. Det är naturligtvis inte bra (och direkt i strid mot läroplanen) att 34 – 64 % av eleverna i Södertörnskommunerna upplever lågt eller mycket lågt elevinflytande. Om detta kombineras med en upplevelse av stök och oreda så blir det en fattig skoldag för den enskilde eleven, vilket rimligen leder till ökad frånvaro, lägre motivation och slutligen lägre resultat.

Ledarskapet i klassrummet är skolans största utvecklingsområde och skolledarna måste fundera på hur man skall hjälpa sina pedagoger att öppna dörrarna och skapa en lugnare och mer spännande pedagogisk vardag.

Elevernas resultat

Grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier har den som i slutbetyg från nationellt program, specialutformat program eller utbildning vid fristående skola har lägst betyget Godkänd på kurser som omfattar minst 90 procent av de gymnasiepoäng som krävs för ett fullständigt program

1. Folkbokförda 20-åringar med behörighet till högskolan.

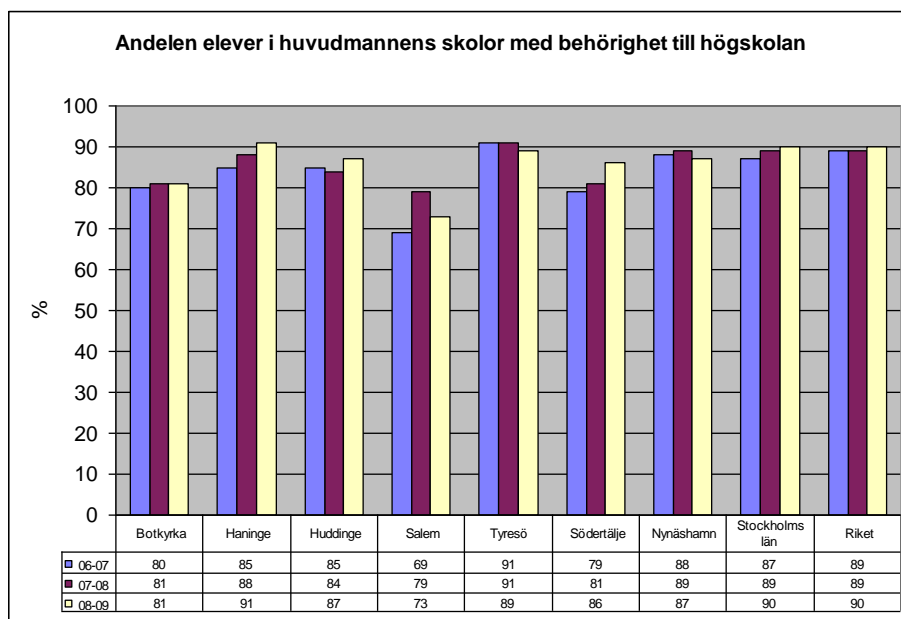
2010-09-03

64 procent av rikets ungdomar blir behöriga till högskolan. När det gäller ungdomar folkbokförda i länet sjunger snittet till 60 %, och för Södertörnskommunerna försämras det ytterligare (med undantag för ungdomar i Tyresö - 65 procent). Skillnaden mellan Tyresö och Södertälje är 20 procentenheter, och för övriga Södertörnskommuner blir drygt 53-58 % av de folkbokförda ungdomarna behöriga.

Kommuner med många nyanlända ungdomar får sämre resultat än kommuner med lägre invandring, men det är likväl ett allvarligt problem för Södertörnskommunerna att cirka 45 % av våra ungdomar hamnar utanför gymnasieskolan, alternativt hoppar av eller går ut med samlade betygsdokument eller slutbetyg utan behörighet till högskolan.

Det krävs en serie åtgärder för att förbättra resultaten. Grundskolans insatser är naturligtvis grunden för den framtida resultatutvecklingen, men även gymnasieskolan måste tänka till. Möter vi våra elever på rätt sätt och fångar vi upp den på rätt kunskapsmässig nivå? Kommunerna har anledning att fundera på hur skolpengen fördelas och läggs på undervisning i relation till lokaler och overheadkostnader.

2. Elever med slutbetyg och behörighet till högskola i huvudmannens skolor

2010-09-03

Generellt har det över en treårsperiod skett en svag förbättring i riket på 1 procentenhet och 3 procentenheter för Stockholms län när det gäller elevernas behörighet till högskolan. Södertörnskommunerna speglar länet med särskilda plus för Huddinge, Södertälje och Haninge som drar upp snittet med tydliga resultatförbättringar emedan övriga kommuner har liknande resultat som tidigare.

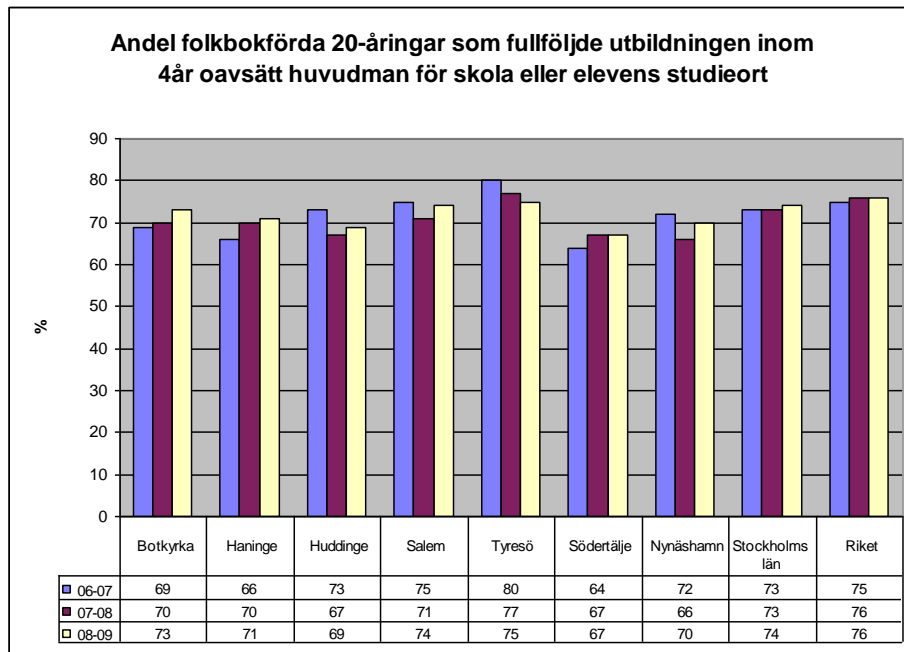
Ett större problem än resultatutvecklingen är måhända den stora skillnaden mellan resultaten i våra kommuners gymnasieskolor. Det skiljer hela 18 procentenheter mellan Salem och Haninges resultat. Här kan man förklara skillnaden med att jämförelsen är skev då Salem har en gymnasieverksamhet med 50 % byggprogram, men det finns även stora skillnader mellan Botkyrkas och Haninges resultat, 10 procentenheter och här finns betydligt större likhet när det gäller volym, programutbud m m. Förvaltningen har under året gjort en analys som pekar på ett intressant faktum. Botkyrkas skolor är bland de betygsrestriktivaste i riket när det gäller slutbetyg i relation till samma elevers resultat på de nationella proven. När riket generellt sätter betydligt högre betyg på eleverna än vad de får på de nationella proven, så sätter Botkyrka betyg nära resultaten, eller till och med under resultaten i Svenska B och Engelska A, vilket är mycket ovanligt. Det är viktigt med likvärdighet i bedömning och betygsättning emellan våra kommunala skolor med tanke på rörligheten på våra elever. Botkyrka kommun har här ett dokumenterat utvecklingsarbete, som kan gälla även andra kommuner i samarbetet. Det kan vara viktigt att verka för att skolverket tar fram tydligare direktiv för hur t ex resultaten på nationella prov skall användas.

Samtidigt måste fler parametrar räknas in. Haninge har den högsta lärartätheten inom Södertörnssamarbetet (+0,8 lärare/100 elever) jämfört med Botkyrka trots att programkostnaden är lägre.

Kommuner med låga resultat har anledning att lära av kommuner med höga resultat. Det gäller att hitta lösningar på de olika problem som i negativ samverkan med varandra ger låga resultat.

2010-09-03

3. Elever som har slutbetyg inom fyra år oavsett huvudman

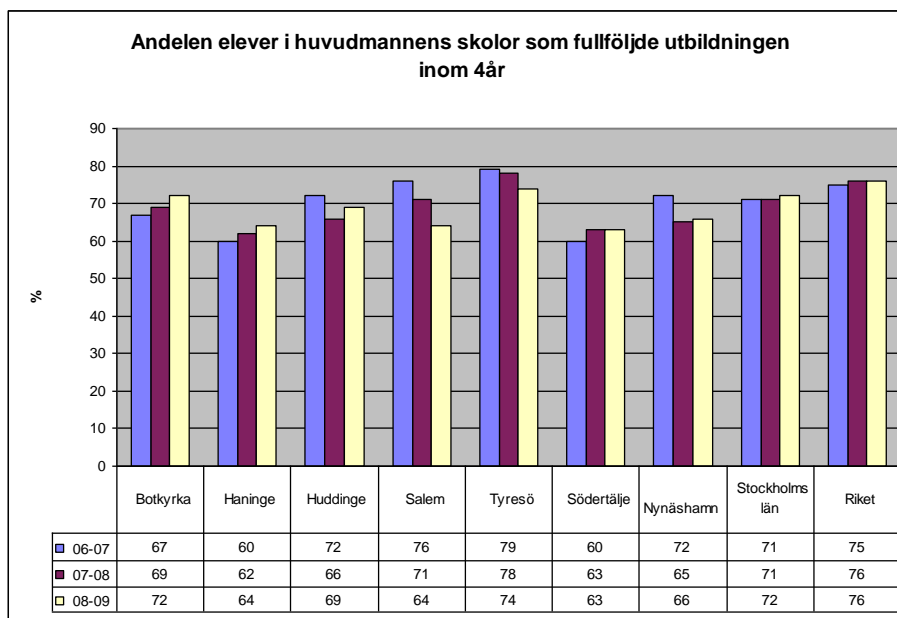

När det gäller folkbokförda elever som fullföljt utbildningen efter 4 år oavsett huvudman blir resultaten mer lika emellan södertörnskommunerna och vi närmar oss generellt snittet för riket och länet. Fortfarande är det svårt att se en tydlig tendens över tre år, de folkbokförda eleverna i några kommuner lyckas bättre än för tre år sedan, emedan resultatet är det motsatta för eleverna i en andra. Södertälje har möjligen ett svagare resultat än övriga oavsett om det gäller elever i de egna skolorna eller oavsett huvudman.

4. Elever som har slutbetyg inom fyra år i huvudmannens skolor

Elever som fått slutbetyg, dvs fått betyget icke godkänd, godkänd, väl godkänd eller mycket väl godkänd på gymnasieutbildningens 2500 gymnasiepoäng

2010-09-03

76 % av rikets elever fullföljer utbildningen inom 4 år, för länet är siffran något längre (72 %) och för Södertörnskommunerna sjunker det generellt (med undantag för Tyresö och Botkyrka som ligger i paritet med länet). Det är svårt att urskilja någon tendens över tre år då vissa kommuners gymnasieskolor lyckas sämre, andra bättre och en del relativt oförändrat över tid. Resultatet kan spegla huvudmannens attityd till att exempelvis bevilja förlängd studietid. Haninge har en hög andel elever behöriga till högskolan, men lägre andel elever som fullföljt utbildningen efter 4 år, för Botkyrka är det tvärt om. Tyresö har både hög behörighet till högskolan och hög andel elever som fullföljt utbildningen efter 4 år.

5. Betygsgenomsnitt för folkbokförda elever 2009

	Våra elever i våra skolor	Våra elever i annan kommun	Våra elever i fristående skolor	Totalt våra elever
Huddinge	14,2	13,9	14,6	14,3
Botkyrka	13,3	14,2	13,5	13,5
Salem	12,8	13,8	13,6	13,5
Haninge	13,9	13,7	14,3	14,0
Tyresö	13,9	15,4	15,1	14,5
Södertälje	13,4	13,2	14,2	13,6
Nynäshamn	13,4	13,2	14,8	13,6

2010-09-03

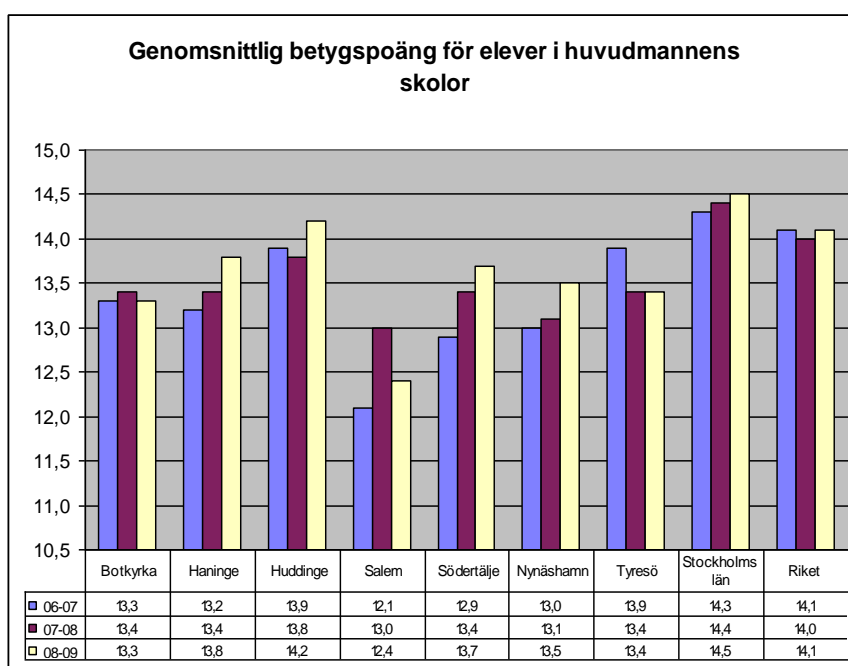
Betygssnittet för riket är 14,5 poäng och bland Södertörnskommunerna är det endast Tyresö som tangerar den siffran. Övriga kommuner ligger i intervallet minus 0,2-0,9 jämfört med riket. När det gäller våra folkbokförda elever som tar sig igenom gymnasieskolan med slutbetyg så kan vi konstatera att våra elever är svagare än rikets elever när det gäller konkurrens till högskolan och högre utbildningar.

Bäst lyckas generellt de elever som väljer friskola. Elever folkbokförda i Huddinge, Tyresö och Nynäshamn som väljer friskola lyckats bättre än riksgenomsnittet och ökar med 0,1-0,6 i betygpoäng. Även för övriga elever folkbokförda i Södertörnskommunerna gäller generellt att de som går i friskola lyckas bättre om de väljer att gå i kommunal skola.

Elever folkbokförda i Botkyrka, Salem och Tyresö som väljer annan kommunal skola har bättre resultat än folkbokförda som är kvar i hemkommunens gymnasier. För elever i Huddinge, Haninge och Södertälje så gäller det att eleverna som stannar i egen kommunal regi lyckas bättre än de som går till annan kommunal skola.

Det är intressant att friskolorna ser ut att lyckas bättre än den kommunala skolan och det tål att diskuteras vad det beror på. Handlar det om att duktiga elever är mer benägna att söka friskolor än andra, är friskolor bättre eller betygsgenerösare? Det vore klokt med en grundlig analys av ingångsbetyg i relation till avgångsbetyg, genomsyn och jämförelse av nationella provresultat i relation till slutbetyg etc för att nå ökad kunskap av vad skillnaderna verkligen handlar om.

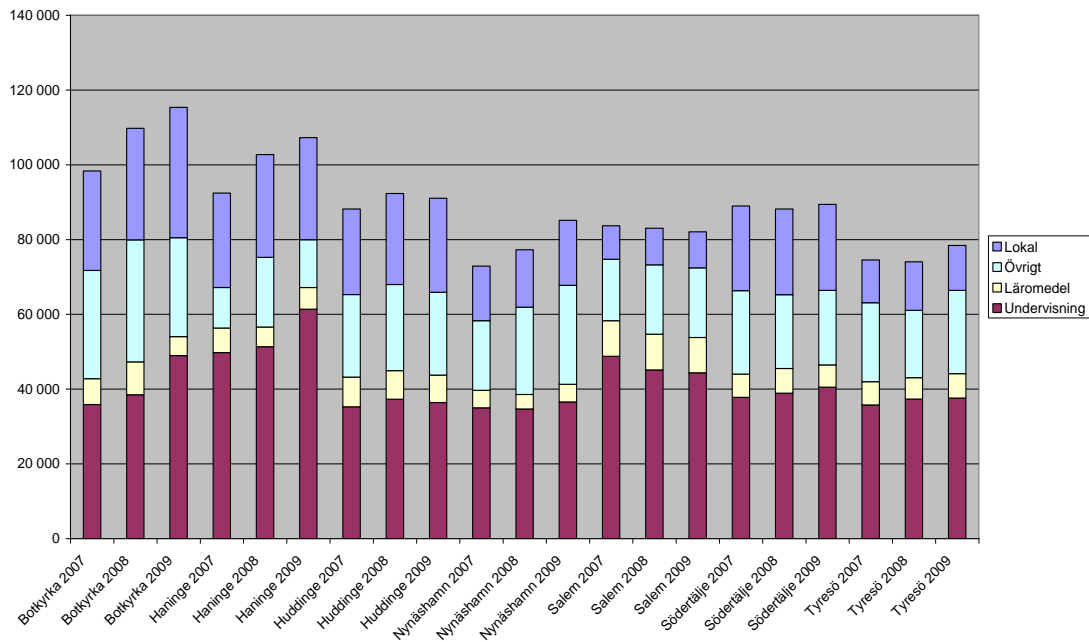
6. Betygsgenomsnitt alla elever i kommunala huvudmannens skolor

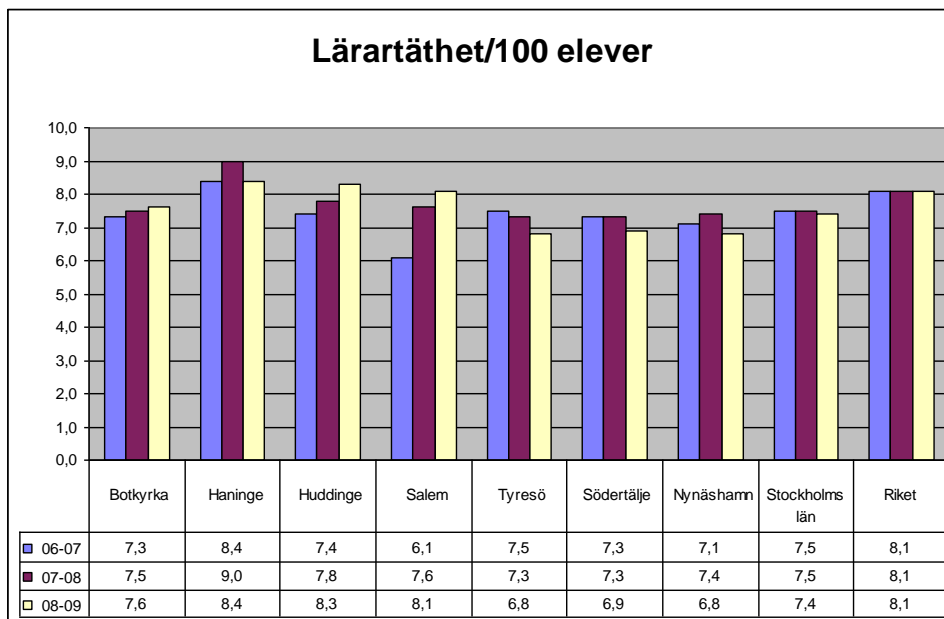
2010-09-03

Ekonomi och nyckeltal

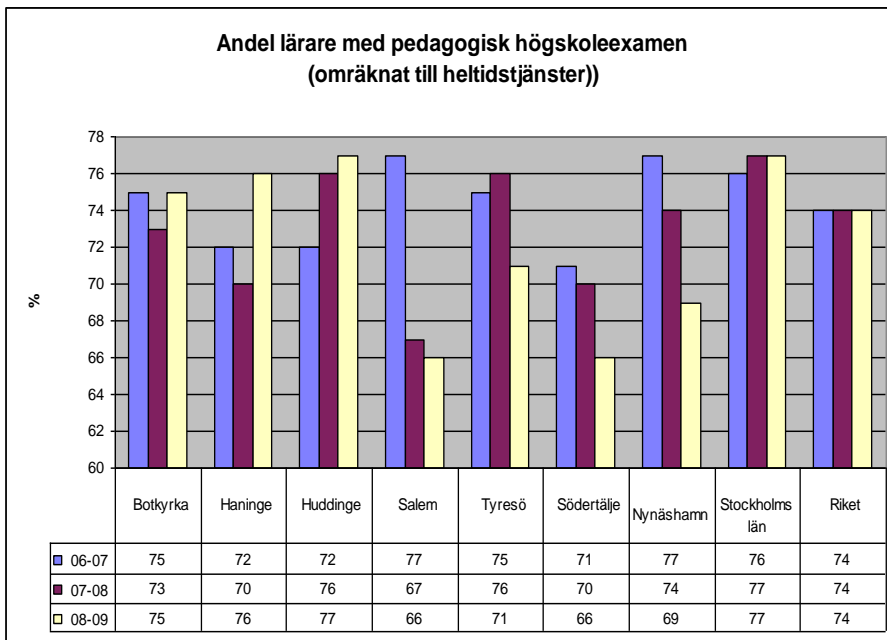
Snittkostnad program/elev 2007 - 2009

Lärartäthet/100 elever

2010-09-03

Analys och slutsatser

Riket har en lärartäthet på 8,1 lärare/100 elever. För länet sjunker siffran till 7,4 lärare per/elever. För Södertörnskommunerna skiljer det rejält när det gäller hur mycket resurser som avsätts för undervisning. Haninge, Huddinge och Salem ligger i paritet eller över rikets lärartäthet, emedan Botkyrka, Tyresö, Södertälje och Nynäshamn ligger mycket under.

Tyresö har ju goda resultat även i jämfört med riket, men är inte lika tydligt för Södertälje och definitivt inte för Botkyrka. Därför måste man fråga sig om den svagare lärartätheten även slår igenom när det gäller resultaten i de egna kommunala gymnasieskolorna?

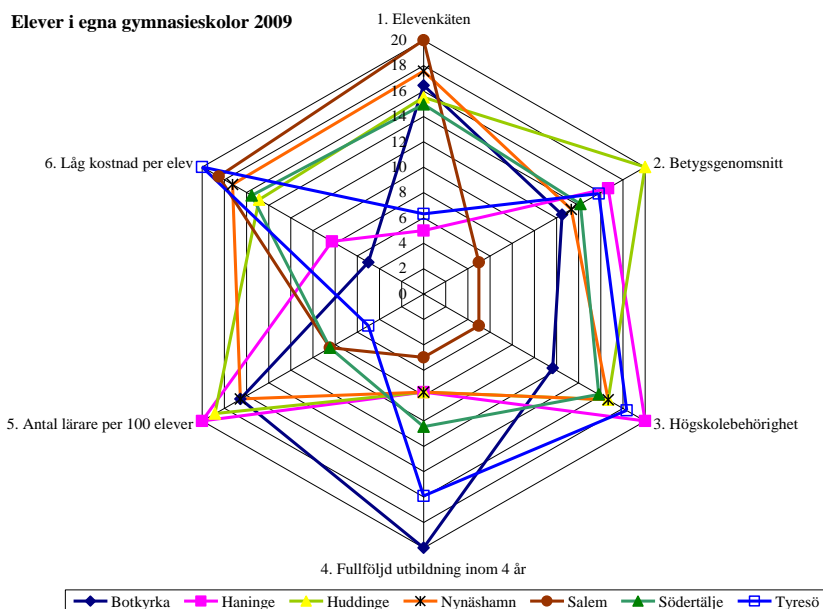
Även om nyckeltalen generellt stämmer så bör det påpekas att det finns variationer mellan kommuners sätt att fördela kostnader. Haninge lägger t ex betydligt mer på undervisning än Huddinge, men stämmer detta, då kommunerna har nästan likvärdig lärartäthet? Salems statistik är svår att bedöma då skolverksamheten är mindre, med tydlig övervikt för yrkesförberedande program samtidigt som verksamheten måste garantera ett stort antal teoretiska val.

Kostnaden per elev och program är tydligare beräkningsgrund (då den rymmer hela kostnaden: undervisning, läromedel, lokaler, övrigt). I Botkyrka är eleverna dyrast. Här slukas pengarna av lokalkostnader och övrigt, vilket kan förklaras med en mycket kostnadsintensiv IT-satsning och att kommunen har fina och relativt

2010-09-03

nyrenoverade gymnasieskolor, men skulle resultaten bli bättre om än större andel av skolpengen hamnade på ökad lärartäthet?

Andelen behöriga lärare ligger i paritet med riket för Botkyrka, Haninge och Huddinge emedan andelen ligger väl lågt för Salem, Södertälje och i viss mån Nynäshamn. Förklaringen kan ligga i att det t ex är svårt att rekrytera behörig lärare till flera av yrkesprogrammen, men det gäller att ha koll på att det inte handlar om ett sätt att ”spara” pengar. Regeringen förtydligar kraven på behörig personal i och med nya skollagen, vilket innebär planerade inskränkningar när det gäller betyg-sättning, examinationsrätt mm.

Spindeldiagrammet ovan ger oss en grovhuggen bild av vad som förenar respektive skiljer södertörnskommunerna åt. Mönstret visar entydigt, att ingen är bäst på allt och ingen är sämst på allt. Haninge är ett gott exempel, högst högskolebehörighet men lägst värden i brukarenkäten, Botkyrka har lägst högskolebehörighet men flest elever som fullgjort utbildningen inom 4 år. Spindeldiagrammet visar även att det inte saknas utvecklingsområden – alla kan bli bättre på väldigt mycket och med tanke på elevernas ökade rörlighet mellan våra södertörnskommuner blir det allt viktigare att vi samverkar i vår vilja till utveckling och förbättring, oavsett om det gäller ”ordning och reda i klassrummet” eller kostnader, för det är ju rimligt att våra kommuninvånare får ut en god och likvärdig skola, oavsett vilken kommungräns de väljer att passera.

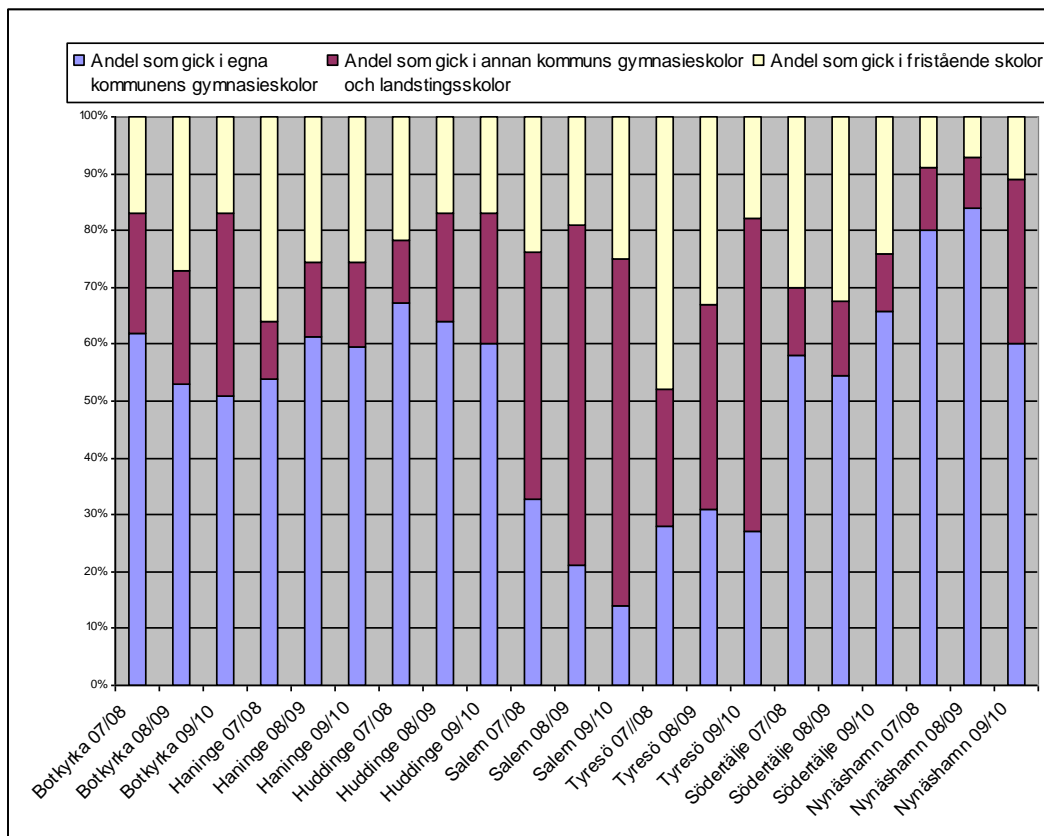
2010-09-03

Djupanalys av NV, BP och IV

Naturvetenskapsprogrammet

Elevernas val

1. Folkbokförda elevers val av skola (egen kommunal skola, annan kommuns skola eller fristående)

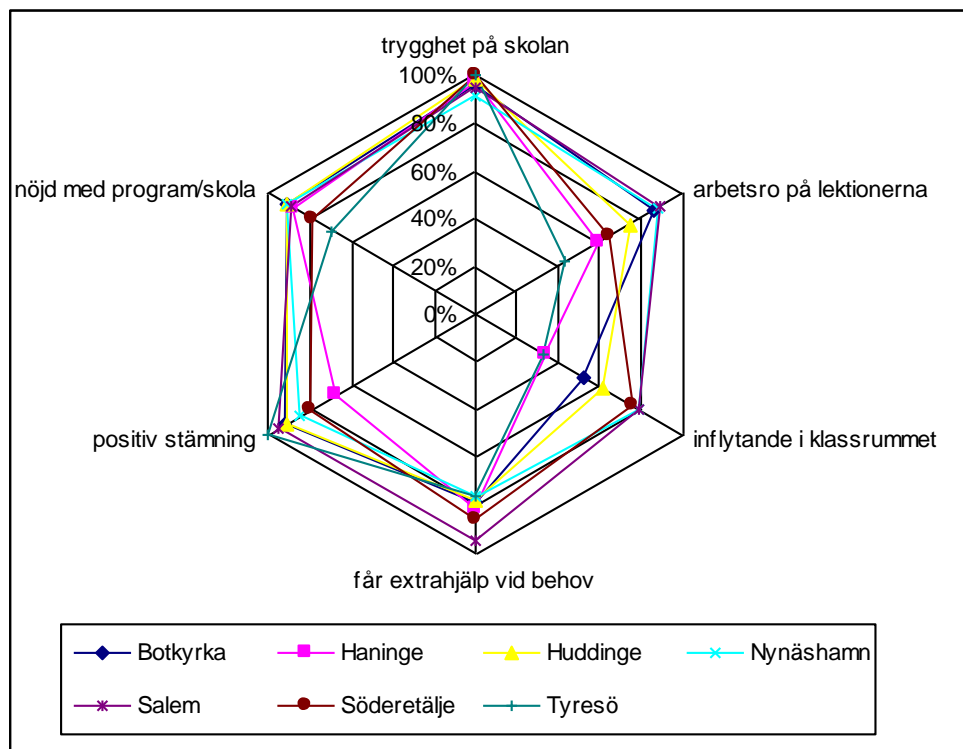

Naturvetareleverna skolval skiljer sig från den generella elevens. Ökningen till friskolor är inte lika tydlig och i flera kommuner har friskolans andel har minskat eller stagnerat de senaste tre åren. En mycket tydlig ökning har skett av elever som söker sig till annan kommunal skola, särskilt kraftig är denna ökning i Botkyrka, Salem, Tyresö och Nynäshamn. Kommunernas egna skolor har inte tappat lika stor andel folkbokförda naturvetarelever som annars, i Södertälje har andel elever

2010-09-03

i den egna kommunala gymnasieskolan ökat. Naturvetarprogrammet förefaller vara en av Södertörnsgymnasiernas styrkor, vilket kan handla om att programmet kräver stark infrastruktur avseende salar, teknik, lärarkompetens etc.

Elevernas omdömen – årskurs 2 enkäten

Elevenkäten

- Det råder en positiv stämning och god sammanhållning i min skola
- Det är arbetsro på lektionerna
- Jag har fått möjlighet att påverka hur vi arbetar under lektionerna
- Jag kan rekommendera mitt gymnasieprogram till andra elever
- Jag kan rekommendera min skola till andra elever
- Jag får extra hjälp om jag behöver
- Jag känner mig trygg på min skola

Naturvetareleverna ligger generellt över snittet och är tydligt mer positiva i sina enkätsvar och gruppen drar upp kommunernas medelvärden.

2010-09-03

Emellan 91 – 100 % av naturvetareleverna säger att de känner sig trygga på sina skolor. På samma vis är eleverna generellt positiva till ”stämningen och sammanhållningen på skolorna” och de kan ”rekommendera sina program och sina skolor” till andra elever. Naturvetarna ligger generellt på 85 - 100 % positiva svar på enkätfrågorna som uttrycker elevernas allmänna och övergripande uppfattning av sina skolor.

Det finns enskilda gymnasier som faller ur det goda resultatet, men generellt är södertörns naturvetare mycket nöjda med sina kommunala gymnasier. (Tyresö och Haninges naturvetare är negativa i en del enkätsvar jämfört med övriga kommuners naturvetare varför det behövs en särskild studie för att undersöka vad missnöjet handlar om.)

Även när det gäller studiesituationen i klassrummen och det som faktiskt är verksamhetens kärna – själva undervisningen – är naturvetarna mer positiva och höjer snittet i elevenkäten. 52 – 79 % av naturvetarna får vara med och påverka innehållet i undervisningen. Naturvetarna är inte nöjda, men de förefaller få vara med och påverka undervisningen betydligt mer än vad andra program generellt får.

Den viktigaste skillnaden till naturvetarnas fördel är att 74 – 89 % av naturvetarna (43 % för Tyresö, 59 % Haninge) är positiva till arbetsron på lektionerna, vilket ju är mycket bättre än kommunsnittet i enkäten då endast 50 – 68 % av eleverna är nöjda med arbetsron.

Naturvetarna upplever liksom eleverna generellt en brist när det gäller elevinflytande och även arbetsro, men i grund och botten är de nöjdare med allt som värderas i elevenkäten och de bidrar till att höja det totala resultatet för enkäterna.

2. Folkbokförda 20-åringar som blir behöriga till högskolan

	Våra elever i våra skolor	Våra elever andra kommuner	Våra elever i fristående skolor	Våra elever totalt
Huddinge	91 %	80 %	95 %	91 %
Botkyrka	95 %	85 %	95 %	94 %
Salem	80 %	100 %	100 %	90 %
Haninge	95 %	70 %	100 %	96 %
Tyresö	100 %	100 %	100 %	100 %
Södertälje	94 %	100 %	Xx	95 %
Nynäshamn	100 %	xx	xx	95 %

xx= ingen uppgift

2010-09-03

Naturvetenskapsprogrammet har mycket hög måluppfyllelse oavsett vilken huvudman som driver utbildningen. 90 – 100 % av våra naturvetarelever blir behöriga till högskolan. Vi kan notera att måluppfyllelsen är något högre för elever som väljer att gå i friskola.

3. Elever som fått slutbetyg inom fyra år

	Våra elever i våra skolor		Våra elever andra kommuner		Våra elever i fristående skolor	
	Antal elever	Andel slutbetyg	Antal elever	Andel slutbetyg	Antal elever	Andel slutbetyg
Huddinge	154	81 %	14	90 %	45	95 %
Botkyrka	96	94 %	25-30	68 %	15-20	90 %
Salem	26	100 %	13	100 %	6	80 %
Haninge	77	91 %	xx	xx	50-55	78 %
Tyresö	39	95 %	10-15	100 %	20-25	73 %
Södertälje	76	78 %	10-15	75 %	45-50	95 %
Nynäshamn	30	95 %	xx	xx	5-10	70 %

xx= ingen uppgift

Naturvetenskapsprogrammet har även högre måluppfyllelse än övriga program när det gäller slutbetyg inom 4 år. 70-95 % når slutbetyg inom 4 år jämfört med kommunernas generella snitt (64-72 %). Kommunala huvudmän har marginellt bättre måluppfyllelse än friskolorna

4. Folkbokförda elever som påbörjat högskolestudier inom tre år

Total:	Antal elever	Andel högskola
Huddinge	176	68 %
Botkyrka	180	64 %
Salem	40	78 %
Haninge	108	56 %
Tyresö	66	65 %
Södertälje	129	69 %
Nynäshamn	31	100 %

2010-09-03

41 % av rikets elever oavsett gymnasieprogram påbörjar högskolestudier inom 3 år. Direktövergången för naturvetare är hög jämfört med andra gymnasieprogram, vilket ligger i linje med programmets studieförberedande karaktär. Södertörns-kommunerna har 56-69 % i direktövergång i de kommuner som har fler än 100 naturvetare emedan resultatet blir än högre för kommuner med färre elever.

5. Betygs-genomsnitt folkbokförda elever

	Våra elever i våra skolor	Våra elever i andra kommuner	Våra elever i fristående skolor	Totalt våra elever
Huddinge	15,8	14,7	16,9	16,0
Botkyrka	15,3	15,6	15,8	15,4
Salem	13,7*	17,0	15,5	15,4
Haninge	15,9	14,5	16,6	15,9
Tyresö	17,0	16,3	17,5	16,8
Södertälje	15,4	14,8	16,5	15,7
Nynäshamn	15,1	..	..	15,2

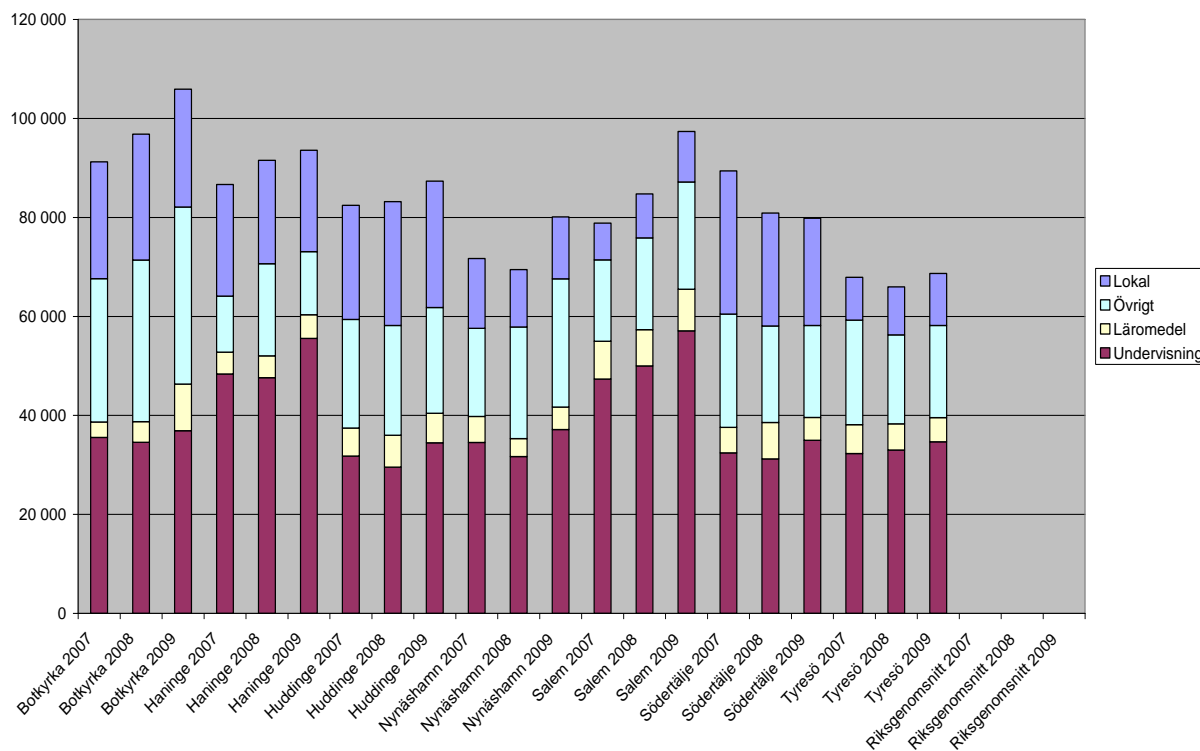
* Ett mycket litet antal folkbokförda Salemelever läser NV i Salem.

Betygsnittet för alla elever i riket oavsett program är 14,5 poäng och våra naturvetare inom Södertörn lyckas 0,7 - 2,3 poäng högre.

Bäst lyckas eleverna som väljer friskola. Naturvetarelever från samtliga södertörnskommuner lyckas bättre om de väljer en friskola istället för att studera i den egna kommunala skolan. Salems elever som väljer annan kommunal skola når även där mycket höga betyg (17 poäng).

Ekonomi och nyckeltal:

Naturvetenskapsprogrammet kostnader/elev 2007 - 2009

2010-09-03

Antal elever Naturvetenskapsprogrammet i kommunernas skolor	2007	2008	2009
Botkyrka	259	208	365
Haninge	236	233	235
Huddinge	426	455	477
Nynäshamn	96	114	115
Salem	79	73	68
Södertälje	302	304	331
Tyresö	113	92	77
Summa	1511	1492	1668

Analys och slutsatser

Först och främst måste vi notera att andelen naturvetare ökat inom Södertörns-kommunerna med drygt 10 % sedan 2008, vilket delvis kan förklaras med Botkyrkas satsningar på att öka antalet naturvetare vilken ensamt resulterat i 158 fler naturvetare 2009.

Snittkostnaden för naturvetarprogrammet skuggar de generella programkostnaderna som kommunerna redovisas under de övergripande nyckeltalen. Botkyrkas program är ca 20 000 dyrare än Tyresös, vilket beror på Botkyrkas mycket höga kostnader för främst lokaler och IT.

Haninge lägger ca 65 000 sek på undervisning och läromedel, att jämföra med 40-45 000 sek för Huddinge, Nynäshamn, Södertälje och Tyresö. (Botkyrka och Salem ligger däremellan).

Med tanke på kommunernas (skolornas) relativt lika måluppfyllelse när det gäller naturvetare och slutbetyg så kan man ifrågasätta om resursfördelningen överhuvudtaget har avgörande betydelse för gruppen?

Eleverna som väljer friskolor når högre slutbetyg, men får de en bättre eller sämre utbildning än om de hade stannat i hemkommunen eller i annan kommunal skola?

Investerar kommunerna mer resurser till naturvetarprogrammet för att de skall stanna i vår egen regi och bidra till den allmänna kvaliteten på skolorna, eleverna har ju högst måluppfyllelse och är nöjdare än andra, upplever större lugn i klassrumssituationer och är nöjdare med sina skolor?

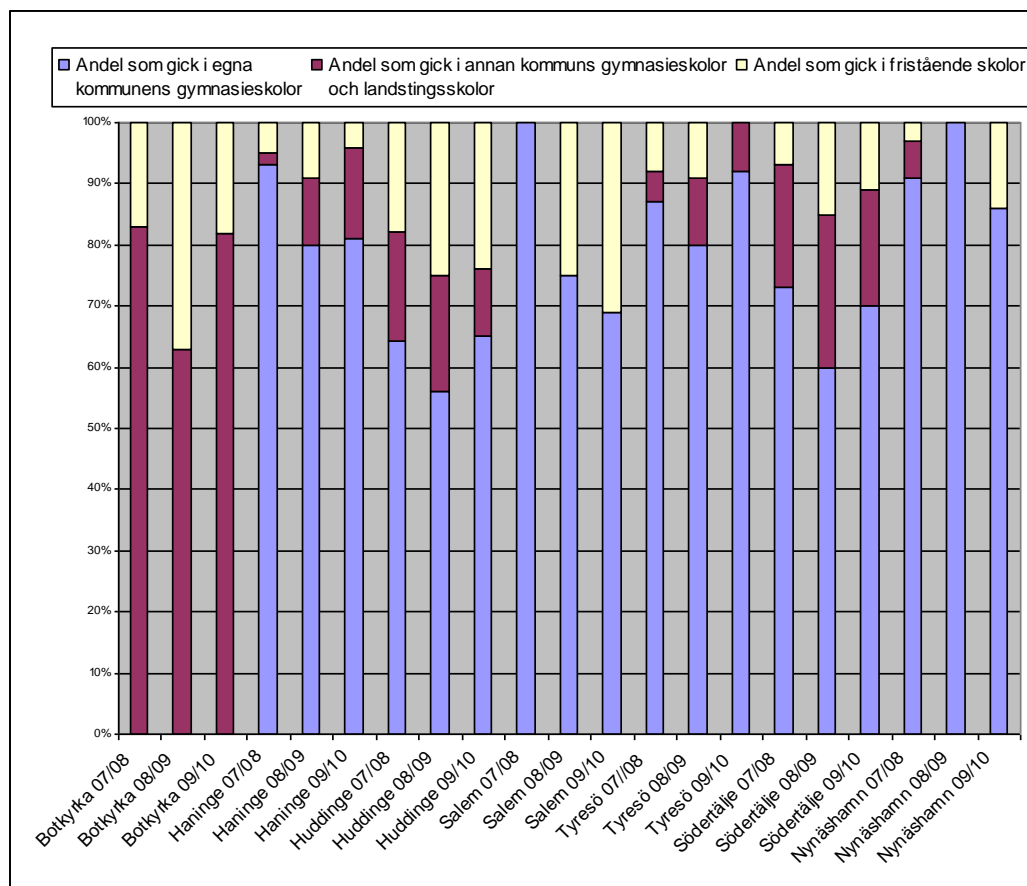
Resultatmässigt är naturvetare i kommunal regi tydligt sämre än naturvetarna i friskolor – motsvarar det verkligheten

2010-09-03

Byggprogrammet

Elevernas val

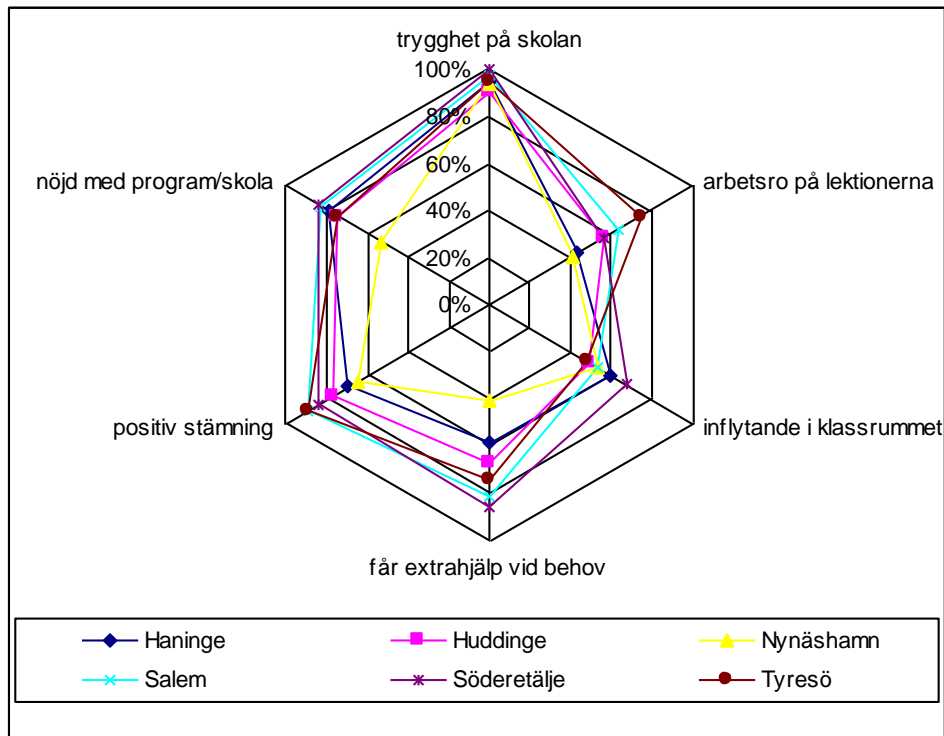
- 1 Folkbokförda elevers val av skola (Egen kommunal skola, annan kommuns skola eller fristående skola)

Byggprogrammet ges inte i alla kommuner och mängden elever är heller inte jämförelsevis lika många. (Det går ca 6 naturvetare på varje byggelev.) Eleverna är mer lojala mot sina egna kommuners skola, och generellt är det ingen tydligt trend att friskolorna skulle ha ökat sin andel de senaste åren, även om det skett i Huddinge, Salem och Nynäshamn. Rörelsen till annan kommunal skola eller heller inte lika tydlig som för naturvetarna eller andra program.

2010-09-03

Elevernas omdömen i huvudmannens skolor – årskurs 2 enkäten

Byggelevernas svar ligger generellt nära kommunernas totalsvar när det gäller elevenkäten även om det finns smärre variationer.

Emellan 90 – 100 % av eleverna säger att de känner sig trygga på sina skolor, vilket ju är i paritet med kommunernas totalsiffra.

Byggeleverna är inte riktigt lika positiva till de allmänna kvaliteterna som mäts ute på enheterna. Eleverna är nöjda med ”stämningen och sammanhållningen på skolorna” och de kan ”rekommendera sina program och sina skolor” till andra elever. Kommunerna pendlar generellt mellan 65 - 85 % positiva svar på dessa enkätfrågor som uttrycker byggelevernas allmänna och övergripande uppfattning av sina skolor, vilket är ca 5-10 procentenheter sämre än enkätgenomsnittet för samtliga program.

Byggelevernas svar är svåruttolkade när det gäller klassrummen och det som är verksamhetens kärna – själva undervisningen. Riktigt bra och tillfredsställande verkar det inte vara någonstans, utan snarare varierande stöktigt i regionen med ett

2010-09-03

plus för Tyresö (74 % upplever arbetsro). Annars hävdar 36 - 59 % av eleverna att det dålig eller mycket dålig arbetsro på lektionerna, vilket är alarmerande ur alla aspekter, oavsett om det gäller arbetsmiljö eller förutsättningar för kunskap och betyg.

När det gäller elevinflytande på lektioner och i den pedagogiska vardagen så anser endast 48 – 67 % av byggeleverna att de upplever inflytande, vilket generellt är något längre än andra elever. På samma vis upplever byggeleverna att de har svårare att få extrahjälp om de behöver, även om Salems och Södertäljes byggelever är betydligt mer positiva till extrahjälpen jämförd med övriga kommuners byggelever som snarast ligger 10 procentenheter under medelvärdet.

Byggeleverna är alltså en ganska kritisk grupp ute på enheterna som upplever sig något mer styrda och med mindre möjlighet till stöd vid behov, vilket färgar av sig på byggelevernas generella omdöme kring sina skolor, vilka blir lägre jämfört med enkätsnittet.

Elevernas resultat

1. Folkbokförda 20-åringar som blir behöriga till högskolan

	Våra elever i våra skolor	Våra elever i andra kommuner	Våra elever i fristående skolor	Totalt våra elever
Huddinge	85 %	85 %	85 %	90 %
Botkyrka	-	85 %	100 %	85 %
Salem	70 %	..	..	65 %
Haninge	95 %	..	..	95 %
Tyresö	90 %	..	.	90 %
Södertälje	80 %	..	..	80 %
Nynäshamn	60 %	.	.	60 %

Byggelevernas resultat är mycket olika på våra södertörnsgymnasier, andelen elever med behörighet till högskolan pendlar emellan 60 – 95 %, vilket är en häpnadsväckande variation.

2010-09-03

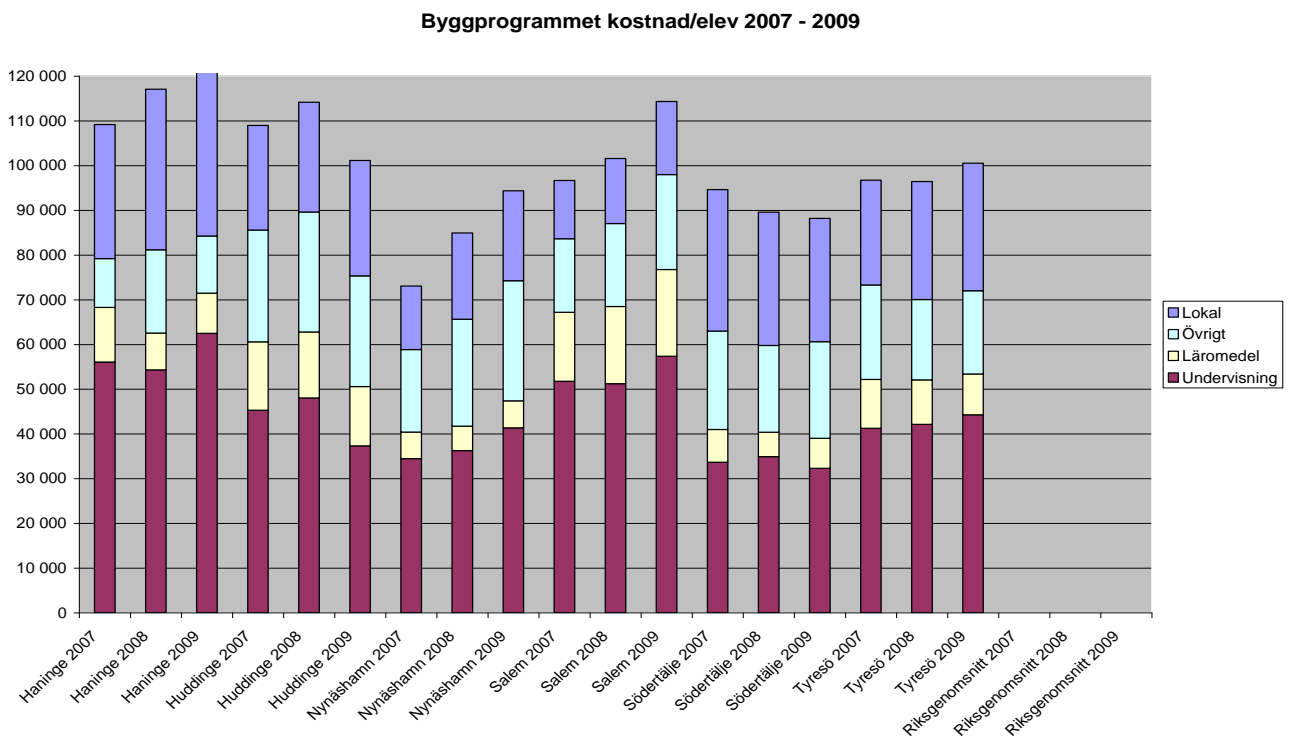
2. Betygsgenomsnitt folkbokförda elever

	Våra elever i våra skolor	Våra elever i andra kommuner	Våra elever i fristående skolor	Totalt våra elever
Huddinge	13,3	13,1	12,6	13,1
Botkyrka	.	11,8	12,1	11,9
Salem	10,4	..	..	10,7
Haninge	13,0	..	..	13,0
Tyresö	12,2	..	.	12,2
Södertälje	11,1	..	..	11,0
Nynäshamn	11,8	.	.	11,8

Betygssnittet för alla elever i riket oavsett program är 14,5 poäng (här vore det sant med en snittsiffra för byggelever i riket). I Huddinge och i Haninge är eleverna i närheten av rikets 14,5 poäng, men för övriga utbildare blir resultaten betydligt lägre vilket även har visat sig i jämförelsen med statistik över elever behöriga till högskolan.

Ekonomi och nyckeltal

Kostnad per elev och antal elever

2010-09-03

Antal elever Byggprogrammet	2007	2008	2009
Haninge	186	172	173
Huddinge	147	163	188
Nynäshamn	81	78	75
Salem	164	170	161
Södertälje	150	139	169
Tyresö	111	127	141
Summa	839	846	907

Analys och slutsatser

Antalet byggprogramselever har ökat med ca 6 % de senaste året och störst volyökningar har skett i Huddinge, Södertälje och Tyresö.

Snittkostnaden för byggprogrammet skuggar de generella programkostnaderna som kommunerna redovisas under de övergripande nyckeltalen. Haninges program är ca 25 000 dyrare än Nynäshamns, vilket beror på Haninges högra kostnader för främst undervisning och lokaler.

Haninge lägger ca 73 000 sek på undervisning och läromedel, att jämföra med 40-53 000 sek för Nynäshamn, Huddinge, Södertälje och Tyresö. (Salem ligger däremellan).

Haninge har bäst måluppfyllelse och får ur den aspekten valuta för sina pengar, men å andra sidan går det bra även för byggeleverna som utbildas i Tyresö och Huddinge, där man lägger klart mindre pengar på undervisning.

Nynäshamn har sämst måluppfyllelse och lägger näst minst resurser på undervisning, emedan Södertälje har tydligt högre måluppfyllelse än Nynäshamn samtidigt som kommunen lägger allra minst resurser på lärare och undervisning – så ekvationen är inte entydig.

Det är inte rimligt att våra elever når så olika måluppfyllelse beroende på vilken kommun och vilken skola eleven väljer. Det kan löna sig att studera södertörns-gymnasiernas byggprogram ur ett jämförande perspektiv, för att lära av varandra och finna strategier som ger våra elever en jämnare och mer stabil utbildningskvalitet med högre resultat.

2010-09-03

IV-programmet

Individuella programmet – komplicerat uppdrag, stora behov, många pedagogiska försök och lösningar

Individuella programmet (IV) är gymnasieskolans kanske mest komplicerade verksamhet. Det innefattar i stort sett allt i utbildningsväg som hamnar utanför de nationella programmen. Våra södertörnskommuner löser även uppdraget på mycket olika sätt och det finns också stora skillnader i hur pengar fördelas till programmet, både inom och mellan kommunerna. Södertörnskommunerna är enade på så vis att alla utbildar IV-elever enligt basårsprincipen, d v s att man i organiserad form ser till att elever får läsa grundskolämnena svenska, engelska, och matematik till lägst betyget godkänt för gymnasiebehörighet. Denna ”ettårsutbildning” kan ibland förlängas till två år och målet är att alla elever skall slussas vidare till gymnasiets nationella program.

Därutöver finns en många olika lösningar och utvidgningar av IV-programmet. Uppföljningsansvaret koppas i olika hög utsträckning till programmet. En del kommuner, t ex Huddinge eller Salem, bereder plats på IV-programmet för elever som hoppat av sina nationella program, emedan t ex Botkyrka ”aldrig” erbjuder IV för behöriga elever utan slussar dem vidare till ett särskilt kompetenscentrum som i huvudsak erbjuder yrkespraktik och vägledning.

Språkinstruktionen (IVIK) är en variant av IV-programmet för nyanlända elever med särskilt fokus på svenska, samtidigt som eleverna läser in gymnasiebehörigheten. Mottagandet sker successivt under läsåret och det är vanligt att eleverna läser inom ”IVIK” i ett par år för att uppnå behörighet – gränsdragningen och bytet mellan språkinstruktion/IVIK och andra IV-lösningar sker på olika snabbt och på olika sätt emellan Södertörnskommunerna. Både Södertälje och Botkyrka har många elever inom respektive kommuns språkinstruktion, men löser alltså sitt uppdrag på olika sätt. Ett generellt problem för många IVIK-elever är man saknar grundläggande kunskaper i engelska.

Kommunerna arbetar i olika hög grad med så kallade programriktade individuella val (PRIV). Här handlar det om att obehöriga elever erbjuds plats på ett nationellt gymnasieprogram med syfte att bli behöriga under resans gång. Här agerar kommunerna mycket olika och med varierande systematik.

Haninge och Södertälje är två kommuner med en utvecklad PRIV-verksamhet. Södertälje kräver 160 poäng för att eleven skall få läsa på ett teoretiskt program och 140 poäng för ett yrkesförberedande. Enstaka PRIV-elever kan tas in i vanliga klasser, men inom yrkesförberedande program är det vanligt med egna PRIV-

2010-09-03

klasser. Många elever hoppar av PRIV-utbildningarna och av dem som fullföljer inom 4 år uppnår knappt hälften behörighet till högskolan.

Botkyrka har särskilda PRIV-klasser, t ex inom Handels- eller Omvårdnadsprogrammet, men det generella är att IV-elever som bedöms ha tillräckligt goda kunskaper placeras in individuellt inom vanliga klasser inom de nationella programmen. Mindre kommuner som Salem och Nynäshamn placerar efter individuell bedömning in eleverna inom nationella program. Botkyrka har låg måluppfyllelse när det gäller sina särskilda Privklasser, ca 30 %.

Vidare finns en många andra alternativ inom IV-programmet, t ex olika former av asperger/autismstöd, t ex Södertälje, Huddinge eller Botkyrka – vanligen med förlängd studietid till 4 år.

Tyresö och Haninge har särskilda IV-utbildningar som betonar yrkespraktik och att göra eleverna anställningsbara. I Tyresö har 80 % av eleverna nått anställning efter genomförd utbildning. I Botkyrka finns ”speedshop” som utbildar eleverna mot verkstadspedagogik med tanke på att eleverna antingen skall komma vidare till ett nationellt fordonsprogram, alternativt – via arbets- och kompetenscentrum – slussas vidare till praktik inom fordons eller verkstadsindustrin.

Slutligen är det relativt vanligt att kommunerna köper in IV-platser både från friskolor och andra kommuner. Det kan handla om att det finns en särskild problematik kring en elev och att man söker specialistkompetens, det kan handla om elevens ålder och att man vill pröva andra IV-lösningar, t ex på folkhögskola, eftersom kommunens egna IV-alternativ inte fungerat för eleven. Det kan handla om specialintressen hos eleven, t ex estetiska intressen, som gör att man vill erbjuda eleven en annan lösning. Prisbilden varierar stort, men generellt är dessa externa lösningar åtskilligt dyrare än om eleven stannar på hemmaplan.

Det har visat sig ytterst komplicerat att få fram en gemensam prisbild för vad södertörnskommunerna investerar i IV-programmet. Skälet till detta är främst att IV-programmet i praktiken består av många olika utbildningar som kostar olika mycket. I Botkyrka ligger den generella IV-pengen på 90 000 sek per elev samtidigt som ”speedshop” som kombinerar kärnämnen med fordonsteknik kostar 166 000 sek. Å andra sidan kostar praktik och yrkesintroduktionsprogrammen betydligt mindre. På samma sätt fördelas pengarna olika inom flertalet Södertörns-kommuner beroende på IV-uppläggen.

2010-09-03

Elevernas resultat

Med tanke på IV-programmets flexibilitet och att kommunerna löser sitt uppdrag på väldigt olika sätt så har det inte varit enkelt att få fram statistik. Underlaget har varit bristfälligt, men en del slutsatser är ändå möjliga att dra.

Flertalet kommuner däribland Nynäshamn, Botkyrka och Huddinge, uppger att de haft färre IV-elever 2009 än tidigare år. I Nynäshamn har de närmast halverats på tre år vilket ger ett högt betyg till grundskolan. Södertälje har gått åt motsatt håll och andelen IV-elever har tvärt om ökat kraftigt de senaste 3 åren (från 688 till 822 elever), främst beroende på en ökad språkin introduktion.

Färre elever, men svårare är ett omdöme från flera deltagare i arbetsgruppen. Det betyder att antalet IV-elever har minskat, men de som blir kvar representerar många problemområden som i sig är svåra att lösa, det kan handla om låga förkunskaper, diagnoser av olika slag, icke utredda elever där man misstänker att det finns skäl för särskolegymnasium eller annan specialinsats, elever med sociala problem, elever utsatta för olika former av trauman, kriminellt belastade ungdomar e t c. Samtidigt måste det sägas: Att även om grundskolan lyckats bättre än tidigare så är det stora flertalet IV-elever fortfarande ungdomar som inte behöver andra insatser än mer utbildning i svenska, engelska eller matematik för att nå gymnasiebehörighet och fortsätta på ett nationellt program.

I kommuner som t ex Nynäshamn och Salem har andelen IV-elever blivit färre samtidigt som måluppfyllelsen tydligt minskat. Botkyrkas måluppfyllelse har stadigt legat på ca 50 % (elever med gymnasiebehörighet) de senaste 3 åren, vilket indirekt innebär en viss försvagning då antalet IV-elever blivit något färre. I Huddinge har måluppfyllelsen ökat något under perioden, vilket beror på en satsning på små undervisningsgrupper.

Analys och slutsatser

Individuella programmet är en mycket heterogen rubrik på ett stort antal utbildningslösningar inom södertörnssamarbetet. Eleverna som går på våra olika IV—utbildningar är på många vis en extra resurskrävande grupp, och när det gäller att ge eleverna gymnasiebehörighet är ligger den generella utfallet på i genomsnitt varannan elev. Södertörnskommunerna har mycket att vinna på en bättre kommunikation kring IV-programmet. Det är antagligen så att ”hjulet uppfins på nytt” och att vi trampar i ”samma fallgrop” flera gånger.

Det skulle vara intressant att göra en jämförande studie kring hur mycket pengar våra IV-utbildningar kostar i relation till utfallet. De programriktade individuella

2010-09-03

valen (PRIV) förtjänar även sin egen forskning eftersom det ofta handlar om dyra yrkesförberedande utbildningar med – sannolikt – låg måluppfyllelse.

Det är inte fel att lägga mycket pengar på en resurssvag grupp elever. Men desto viktigare att satsningarna ger resultat.

Finns det en särskild IV-pedagogik. Hur jobbar våra lärare inom IV, har man särskilt coachande strategier, är man bättre på punktmarkering än andra? Förekommer det att IV-programmet får ta hand om lärare som har haft svårt att orka med den konventionella undervisningen med storklasser? Kommuner med särskild god IV-verksamhet bör kunna inspirera andra inom Södertörnssamarbetet.

Redan ht2011 har en gymnasiereform som anger 5 olika områden samlade inom begreppet *Introduktionsprogram för gymnasieskolan*. Samtliga dessa fem introduktionsprogram (Preparandutbildningen, Programinriktat individuellt val, Yrkesintroduktion, Individuellt val och Språkintröduktion) finns idag representerade i olika IV-varianter inom södertörnssamarbetet. Här bör det ske ett utbyte mellan södertörnskommunerna för ökad lärdom och kanske är det så, att några kommuner kan erbjuda någon av inriktningarna även för sina grannar?

GY11 innebär att frisök införs för samtliga elever inom det s k Preparandåret och Programinriktat individuellt val. Detta motsvarar ungefär hälften av alla elever som går på dagens IV-program och kommunerna kan inte längre hindra en elev som vill läsa in gymnasiebehörigheten på en friskola eller i annan kommuns gymnasieskola. Kommunerna bör ta med sig denna information i sin framtida planering eftersom det kan hända att dagens kommunala IV-organisationer drabbas av personalöverskott och urholkad ekonomi redan Ht2011.

Kommunerna har idag problem med att följa upp sina elever som går på de nationella programmen utanför hemkommunen. Vi har koll på statistiken över tid när det gäller t ex avhopp och omval, men vi har sämre koll på individnivå och det händer dagligen att elever misslyckas på sina utbildningar utan att vi vet om det. En tydlig konsekvens att "rörligheten" och den "sämre uppföljningen" är sannolikt att omvalen till de nationella programmen idag är större än någonsin. Snart går var tionde elev 4 år på gymnasiet p g a avhopp och skolbyten.

Nu är det dags även för IV-eleverna att kunna välja skolhuvudman. På individnivå är det möjligt att detta innebär en förbättring – många friskolor kan säkert lyckas bättre än vad den kommunala skolan gjort inom olika IV-utbildningar. Fast vi måste vara medvetna om att IV-eleverna statistiskt lyckas sämre än andra elever, problematiken på individnivå är oftast större oavsett om det handlar om förkunskaper eller något annat i elevens skolhistoria och liv. Detta betyder att vi måste

2010-09-03

vara alertare i vår uppföljning av eleverna än tidigare och vi måste bli snabbare på individnivå för att förebygga avhopp och utanförskap.

Språkinstruktionen, Individuellt val och Yrkesintroduktion ligger kvar inom kommunen, om inte kommunen väljer andra lösningar.